

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניעוצות • זמנים

תרמה

ערב שבת-קודש
פרשת מקץ / זאת חנוכה
א' בטבת ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מההוראות ("אבן הבוחן" דנצחון הספרים) דיום זה: להוסיף בקביעות עיתים לתורה, כולל ובמיוחד לימוד ברבים, ולכל לראש - לימוד (משניות, ועל דרך זה בספרים שנפדו) המביא לידי מעשה, עד ללימוד ההלכות ברמב"ם ושו"ע וכו"כ ועד לפנימיות התורה, ולעורר רבים לזה.³²

רכישת ספרי קודש - שיהיו בכל בית יהודי פרטי, וגם בחדר האוכל, ספרי יסוד (נוסף לחומש, סידור, תהילים, ובבית חסידי - גם ספר התניא וכו') כולל ובמיוחד ספרי הלכה למעשה בחיי יום-יום, שילמדו בהם לעתים קרובות. וכן שלכל ילד וילדה יהיו ספרי קודש משלהם ("תניא קטן"), בחדרם, ויסבירו להם שלא יחששו מקריעה ברוב השימוש, כי אז אדרבה יקנו להם ספרים חדשים ומהודרים עוד יותר. וכן לדבר עם המו"לים ומוכרי הספרים על הנחה מיוחדת לרכישתם, וכל הזריז בכל זה הרי זה משובח, כולל גם על-ידי הזמנה מראש כ'מנוי' ("פרענומערעאנטן") המקבל את הספר תיכף ומיד בצאתו לאור. וכן לקיים מנהג ישראל לתת מתנה לחתן - ש"ס, ולכלה - סידור 'קרבן מנחה' (ובימינו אלה - ספרי הלכה בעניינים השייכים להנהגת הבית "בלשון ברורה ודרך קצרה" בלה"ק, או מתורגם לשפת-המדינה), וכל המרבה הרי זה משובח. וכן לתת ספרי קודש כמתנה, גם לילדים, לקראת שמחה פרטית או יום-טוב.³³

(32) 'התוועדות' תשמ"ח ח"ב עמ' 164-174. סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 211-212.

(33) 'התוועדות' תשמ"ח שם עמ' 171-173, תשמ"ט שם עמ' 103. סה"ש תשנ"ב עמ' 227, 360, 488.

קדושה להוסיף ולהרחיב את ספריית אגודת-חסידי-חב"ד ליובאוויטש, וכמו-כן לייסד ספריית תורניות ציבוריות ולהרחיב גם את הספרייה הפרטית של כל אחד ואחד, במיוחד של ילדים ב'בית חב"ד' הפרטי שלהם, בספרי רבותינו נשיאנו ובספרי קודש בכלל.

מדבריו במעמד השמחה: "כמו בעת מאסרו וגאולתו של רבנו הזקן, הרי בעל השמחה והגאולה למד מכל האירועים הוראות בעבודת ה', ואחת המסקנות שלו היתה: להוסיף ביתר שאת בהפצת המעיינות חוצה. לאור כל זה ברורה ההוראה האלוקית הנצחית בקשר לאירוע הנוכחי, שדווקא מן הטיעונים וההאשמות כאילו אגודת-חסידי-חב"ד, כולל הספרייה שבה נמצאים הספרים וכתבי דא"ח, איננה בשימוש עבור הפצת המעיינות חוצה, הרי דווקא מטיעונים אלו יש ללמוד עתה: להגביר עוד יותר את הפצת תורת רבנו ולימודה ביחיד וברבים מתוך שמחה עצומה והתלהבות, שמחה פורצת כל גדר"³¹.

(31) תקציר - ע"פ 'ימי חב"ד'.
בשעתו נמשכה השמחה שבעת ימים, כאשר בכל יום היה הרבי אומר שיחה מיוחדת. בשיחת ש"פ ויגש אמר בין השאר: "יש להכריז ולפרסם שבימינו אלה נמצאים אנו בזמן (ומקום) מיוחד, אשר, לא נותר בו אלא עניין אחד ויחיד - וחייב אדם לומר בלשון רבו, כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר: 'עמדו הכן כולכם, לבניין בית-המקדש העתיד בביאת זוד מלכא משיחא!' (ה'תוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 203).

השיחה האחרונה, אור ל"ב טבת, הוקדשה להצעות להכנות לקראת יו"ד שבט, לכל אנ"ש ולכל ישראל, אנשים נשים וטף, בניין הוספה בתורה ובצדקה, כולל בהפצת המעיינות חוצה, עריכת 'בחינות' ע"י 'עשה לך רב' של כל אחד ואחת מדי עשרה ימים, ודיווח מלא עליהן לרבי (שם, עמ' 236).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' בטבת ה'תשס"ז – ח' בטבת ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בטבת	הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק ה-ז.	הלכות שבת פרק כט.	מליית קמא. קמב. קמג.
ש"ק	ב' בטבת	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
א'	ג' בטבת	פרק יא. הלכות בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' עירובין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ב'	ד' בטבת	פרק ג-ה.	פרק ב.	מליית קמט [קפאח: קמחן. מ"ע קלב.
ג'	ה' בטבת	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.
ד'	ו' בטבת	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע פ. פא.
ה'	ז' בטבת	פרק יב. הלכות שמיטה ויובל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מ"ע פב. קלה. מליית רכ. רכא. רכב.
ו'	ח' בטבת	פרק ג-ה.	פרק ו.	מליית רכג. מ"ע קלד. קמא. מליית רל. רלא.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר** ד' 120 לפני הזריחה	זמני ציצית ותפילין	זריחה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', א' בטבת	4:32	5:20	6:46	9:07	11:39	12:09	4:40.5	5:07
ש"ק, ב' בטבת	4:32	5:21	6:46	9:07	11:40	12:10	4:41.1	5:08
א', ג' בטבת	4:33	5:21	6:47	9:08	11:40	12:10	4:41.6	5:08
ב', ד' בטבת	4:33	5:22	6:47	9:08	11:41	12:11	4:42.1	5:09
ג', ה' בטבת	4:33	5:22	6:47	9:08	11:41	12:11	4:42.5	5:09
ד', ו' בטבת	4:34	5:22	6:48	9:09	11:42	12:12	4:43.4	5:10
ה', ז' בטבת	4:34	5:23	6:48	9:09	11:42	12:12	4:44.0	5:11
ו', ח' בטבת	4:34	5:23	6:48	9:09	11:42	12:12	4:44.3	5:11

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
מקץ	4:04	5:20	4:18	5:22	4:08	5:19	4:23	5:23
ויגש	4:09	5:25	4:22	5:26	4:12	5:24	4:27	5:28

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו-המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

יום שלישי

ה' בטבת - 'דידן נצח'

היום בו 'דידן נצח'²⁹ באופן גלוי, לעיני כל העמים (בבית-המשפט הפדרלי), בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאנו שבספריית ליובאוויטש, בשנת תשמ"ז.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הכריז על יום זה כיום סגולה ועת רצון לדורותיו³⁰. כמו-כן יצא בקריאה

אין החשש דלהוסיף חיות" - אנ"ק חי"ג הנ"ל. וכנראה בא רק ללמד זכות, שהרי באנ"ק חי"ד הנ"ל מורה פרטים בהנהגה זו לשואל מירושלים ת"ו. ובשיחת כ' כסלו ה'תשל"ז (הנחת הת' סל"ח, בלתי מוגה) נאמר: **"תלוי אם יש במקום זה עניין של ע"ז. ולכן במקומות כמו מרוקו ותימן לא נוהרו ב'ניטל', כיוון שאינם קשורים עם הנוצרים"** [זאת למרות שהנוצרים (הצרפתים) שלטו במרוקו בדורות האחרונים]. ולכן, בארה"ק שיש הרבה ע"ז וחמאותיהם נערכות ברעש גדול, ברור שיש להיזהר בזה. ואכן בין אנ"ש בארה"ק כיום נפוץ ומקובל להיזהר בזה בפשיטות.

29) סיפור חי"ל אודות הכרזה זו - ויקרא רבה פכ"ד,ג (בתרגום ללה"ק, ע"פ מ"כ ועוד): מעשה באיש עיירה קטנה, אבא יוסי איש צינור, שהיה יושב ושונה על פתח מעיין. התגלה לו אותו רוח שהיה שוכן שם, אמר לו: אתם יודעים כמה שנים אני שוכן כאן, ואתם ונשיכם יוצאים ובאים בערב ובצהריים ואינכם ניוזקים. וכעת הווי יודעים, שהרי רוח רע רוצה לשכון פה במקומי והוא מוזיק את הבריות. אמר לו: ומה נעשה? אמר לו: לך והתרה בבני העיר, ואמור להם: מי שיש לו מכוש, מי שיש לו את, מי שיש לו מגרפה, יצאו כולם לכאן למחר עם תחילת היום, והיוו מסתכלים על פני המים, וכשיראו ערוב על פני המים - יהיו מכים בברזלי הכלים זה אל זה ויאמרו

"דידן נצח" (=שלנו ניצח), ולא ייצאו מאכא עד שיראו טיפת דם על פני המים. הלך והתרה בבני העיר ואמר להם... כיוון שראו ערוב על פני המים, היו מקישים בברזל, ואמרו "דידן נצח", "דידן נצח", ולא עלו משם עד שראו כמין טיפת דם על פני המים" (לשון המדרש תלה על כותלי בית חיינו במשך כל תקופת המשפטים).

משמעותו נתבארה בשיחת י"ב טבת תשמ"ז ('התועדויות' ח"ב עמ' 243), כיצד לנצח ולבטל את היצר הרע שבלב כל אחד, ע"ז שמתאספים כו"כ מישראל לעורר ולסייע זה לזה, ביחד עם העזר והסיוע מהקב"ה "ישלח יוזהך מקודש", וכולם יחדיו מרעישים עם כל הכלים שבידיהם וצועקים "דידן נצח!", שכן לולי זאת לאר"דווקא שהיו מצליחים ומנצחים, ואפע"כ, ע"ז שמכריזים "דידן נצח" כדבעי, כרצון נשיא דורנו - אזי מנצחים את הרוח הרע ומבטלים אותו לגמרי, עד שרואים טיפת דם על פני המים, לראיה והוכחה שנתבטל חיותו לגמרי ו"דידן נצח!".

30) בסיום חזרת הש"ץ (בשנת תשמ"ז), החל הש"ץ ('הרה"ח' ר' זאב"חזקאל ש"י הכהן כ"ץ) לומר קדיש. הרבי הביע תמיחה על כך, ונענה שיש (ואכן היה) חתן בבית-הכנסת.

בליל²³ 'ניטל', ביאר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הטעם, שהוא "כדי שלא להוסיף חיות" [ב'אותו האיש', שהוא זמן לידתו, ובההולכים בשיטתו עתה²⁴]. פעם אמר: "אינני מחבב את המתמידים ששמונה שעות²⁵ אלו נוגעות בנפשם". והוא רק עד חצות לילה²⁶ (באזור המרכז: 11:40).

לדעת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו²⁷ צריך להיות המנהג בכל מדינה לפי ליל אידם של רוב הגויים (הנוצרים) במדינה זו²⁸ בזמן הזה, דהיינו בארץ הקודש בערב זה.

646 עמ' 15 (כאמור ברשימות' חורף תרצ"ה, חוברת קעט ס"ט: "גם דא"ח לא היה [אדני"ע] לומד [ב'ניטל]', וגם לא למיגרס", ולא כאמור ברשימות' ליל כ' כסלו תרצ"ג, חוברת קעא ס"ג, בשם אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, שאי-הלימוד בניתל אינו שייך ללימוד חסידות. ואולי בדרגת לימוד חסידות של רבותינו הוא עניין אחר, שאין ממנו ניקה, ולכן מסופר ברשימות' קעט הנ"ל שהצמח-צדק למד בכלילה זה, אבל כש'הזכירו' לו - הפסיק).

וראה בספר'שיחות תש"נ שם ביאור מה ש"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה משחק (או מייצע כיצד לשחק) שחמט בלילה זה. ומסיים, שידעיה זו מסייעת לנצל את הזמן בלילה זה כדי לצייר לעצמנו את פני קודשו של אדמו"ר נ"ע והנהגתו, כדי ללכת בדרכיו ואורחותיו אשר הורנו.

23) ראה להלן הכתרה 26.

24) ליקוטי'שיחות כך ט"ו עמ' 554.

25) ב'היום יום עם הערות וציונים" ח"א, מציע לפרש זאת, היות וסדר נגלה בליובאוויטש נמשך 8 שעות (קונטרס עץ החיים ס"פ כב), הוונה שאינו מרוצה מאלה המתעקשים להשלים מניין השעות גם ביום זה.

26) כ"ק אדמו"ר מהורי"צ, לוח 'היום יום' יז טבת. צ"ב אם רהגו להימנע מלימוד מתחילת השקיעה (כמנהג 'רוב עדות החסידים' שבלוח דבר בעתו. ובס' נטעי גבריאל - חנוכה, חלק 'מנהג ניטל' פ"ב הע' ט' כתב שכן מנהג חב"ד. וצ"ב מקורו), או מצאת הכוכבים בלבד [וראה ב'התקשרות' גיליון רפג עמ' 18 וגיליון שלג עמ' 19 בנדון. וכל עוד יש ספק בזה, יש לנהוג כדברי הרבי (אנ"ק חי"ד עמ' שנב). 'וכיוון שלעניין ביטול תורה חידוש גדול הוא, ולכן אין לך בו אלא חידושו"'].

27) לקוטי'שיחות הנ"ל. ומציין שזה דלא כדמשמע בס' 'דרכי חיים ושלום' סי' תתכ"ה. אנ"ק חי"ג עמ' קכ. חי"ד הנ"ל.

28) במכתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "לשמעותו שבארה"ק יש אין נוהגין בזה כלל (ובטח שמע זה מבר'סמכא ביותר*) - אם נכונה השמועה, אולי אפשר לומר הטעם, שכיוון שפשטה שם (מלבד תקופות קצרות, כידוע) ממשלת הישמעאלים, ותלוי בשר של מעלה, לא היה מלכתחילה עניין לניטל שם. ובמילא

(* ראה קובץ 'מוריה' גיליון קטא ובלוח 'דבר בעתו' בעניין מנהגי ישראל בליל ניטל בכלל, ובארה"ק בפרט.

בשבת חנוכה העבודה היא מצד נקודת היהדות, יחידה שבנפש

עניינה של השבת הוא קדושה, למעלה מעובדין דחול, ואילו חנוכה עניינה הפיכת החושך לאור • בשבת יהודי עוסק בעבודה עם עצמו, בעוד העבודה דחנוכה היא לפעול בעולם, "על פתח ביתו מבחוץ" • שני העניינים נפגשים ומתמזגים בשבת-חנוכה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

לאחרי מלחמה זו.

והחילוק שביניהם: המנוחה דשבת היא מנוחה ממלאכה - "כל מלאכתך עשויה", אבל המנוחה דחנוכה אינה מנוחה ממלאכה שהרי חנוכה מותר בעשיית מלאכה [וכידוע הביאור המובא בדרושי אדמו"ר הזקן עם הגהות וביאורי הצמח-צדק (אור- התורה חנוכה (כרך ה') תתקנז, ב ואילך) אודות החילוק שבין חנוכה המותר במלאכה לשאר הימים טובים שאסורים במלאכה] - כי אם מנוחה ממצב של מלחמה. וישנו עילוי בזה מה שאין בזה, כדלקמן.

ג. העילוי דשבת - מנוחה ממלאכה - מובן גם לאיש פשוט, עד שאין צורך להסביר זאת. ובפרט כאשר מדגישים שהמנוחה ממלאכה היא באופן ד"כל מלאכתך עשויה", כלומר, אין הכוונה שישנו חיסרון במלאכתו, אבל ביום השבת לא איכפת לו אודות חסרון זה, אלא אין כל חסרון במלאכתו - כל מלאכתך עשויה, שזוהי מעלה גדולה ביותר. ועל-אחת-כמה-וכמה כאשר מספרים לו שישנו מדרש נפלא - המובן גם בפשוטו של מקרא, שלכן הובא בפירוש רש"י על התורה (בראשית ב, ב): "מה היה העולם חסר - מנוחה, באת שבת באת מנוחה". זאת אומרת: אף-על-פי שבבריאת יום השישי נאמר "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה

א. שבת חנוכה מורה על הצירוף דב' העניינים דשבת וחנוכה גם יחד. כלומר: ישנו העניין דשבת בפני עצמו, וישנו העניין דחנוכה בפני עצמו, וכאשר ב' עניינים אלו מצטרפים יחדיו - אזי נעשה העניין דשבת חנוכה.

ומכיוון ששבת חנוכה מורה על צירוף שניהם גם יחד - מובן, שזוהו עניין נעלה יותר מאשר שבת וחנוכה כפי שהם בפני עצמם, כי - נוסף לזה שכאשר ב' העניינים דשבת וחנוכה מצטרפים יחדיו פועל כל אחד מהם הוספה ועילוי בעניין השני (כמובן בפשטות), הרי עצם צירופם יחד מורה שישנו עניין שלמעלה משניהם, ולכן, בכוחו לצרף ב' עניינים אלו גם יחד (כמבואר בכמה מקומות שצירוף ב' עניינים יכול להיות רק על-ידי עניין שלישי שלמעלה משניהם).

ב. והביאור בזה:

שבת וחנוכה - עניינם מנוחה: שבת הוא עניין המנוחה - כמאמר רז"ל באתשבת באתמנוחה, וחנוכה הוא גם עניין של מנוחה - כמודגש בשם ד"חנוכה": "חנו כ"ה", כלומר, עניין המנוחה לאחרי המלחמה נגד היוונים, כמסופר בארוכה בנוסח ד"על הניסים" אודות נצחון המלחמה באופן ד"מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וכו'", וזהו כללות העניין דחנוכה - מנוחה

שיירי הפתילות שדלקו ושיירי השמן שבחנוכייה (לא שבכקבוק) - אם לא התנה עליהם תחילה - עושה להם מדורה בפני עצמם ושורפם¹⁹.
חודש טבת:

מצווה לפרסם את תשובת הרבי, במענה לשאלה אם לערוך חתונה [בחצי השני של רוב החודשים, וכן בזמנים מסוימים שהיה מנהגו שלא לקיים בהם חתונה:
"הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי חתונה - מלבד המפורשות [=בשולחן-ערוך], כמובן ופשוט - המביאים לדחיית ואיחור זמן החתונה, מביאים בכמה וכמה מקרים, בעוונותינו הרבים למכשולים בענייני צניעות וכו' דחתן וכלה, וד"ל.
"וצריך-עיון גדול ביותר: הכדאיות הן, או אדרבא?
"ולכן עצתי בכלל - שלא לאחר זמן חתונה"²⁰.

יום שני
ד' בטבת

יום ראשון בלילה, אור ליום שני:

הלילה - ליל 'ניתל'²¹ מה שנהגים שלא ללמוד²²

אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה-אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופה. וראה בס' דיני ומנהגי ראש-חודש - חב"ד פ"ב הע' 32.

(19) שו"ע ונו"כ סי' תרע"ז ס"ד. ביאור-הלכה שם.

(20) 'מאוצר המלך' ח"א עמ' 310. זאת בנוסף להוראות דומות שפורסמו בנדון ב'התקשרות' גיליון קסא עמ' 18 - כל זה במקום ההסתייגות שהיתה בעבר מעריכת חופה בחודשי טבת ושבת, כמ"ש באג"ק ח"ה עמ' נב, ח"ח עמ' טו, ובפרט בח"ז עמ' פח, ובס' המנהגים עמ' 76.

(21) ברשימות' קעא, קעט, ב'היום יום' יז טבת ובס' השיחות תשי"ג ח"א עמ' 192 - נכתב בת"י (כמו במחזור ויטרי הל' שחיטה סי' פ, בתרומת הדשן סי' קעא, ובד"מ יו"ד סי' ס"ח קמח - במהדורות ללא צנורה. מאידך באג"ק ח"ג עמ' קכ וח"ד עמ' שנב ובאגרת שבלקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, כמו בס' המנהגים טירנא בהגהות המנהגים סי' יד, בכפתור ופרח סי' ובלבוש יו"ד שם - נכתב בט"ת). וכתב הרבי בלקוטי-שיחות שם: ניטל - רמו להעדר, וי"א ניטל - מלשון נתלה, הוא [=כיניו לזמן לידת אותו האיש (נאטאל בלטינית = לידה).

(22) [אבל לומדים את המשניות של האבלים לאחר התפילה]. גם חסידות אין לומדים. בשידור הרדיו בלילה זה, שהיה מיועד לשיעור התניא שאמר ע"י הרה"ח ר' יוסף וינברג, הורה לו הרבי לספר סיפורים מרבותינו שניאנו - כ"ז מגילוינו 'כפר חב"ד' מס'

לומר 'רצה' ונזכר לאחר שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' (אפילו אמר רק מילת 'ברוך' בלבד¹⁴) - חוזר לראש, ואומר 'רצה' וגם 'עלה ויבוא', אבל אין צריך להזכיר 'על הניסים'¹⁵.
שחרית: הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום.

מוציאים שני ספרי-תורה, וקוראים בספר- התורה הראשון לשבעה עולים בפרשת מקץ. לפני ההגבה מניחים את ספרי-התורה השני על הבימה, ואומרים חצי קדיש.

אם יש בבית-הכנסת רק ספרי-תורה אחד וצריך לגוללו לקריאה הבאה, כאשר גוללים אותו למפטיר, יאמרו תחילה - אחרי ה'שבעי' - חצי קדיש, ורק אחרי-כך יגוללו אותו לקריאה הבאה. הגבהה (וגלילה) - לאחר גמר כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטיר¹⁶. למפטיר קוראים "ביום השמיני" עד "כן עשה את המנורה" (במדבר ז, נד - ח, ד). הפטרה: "ויעש חירום" (מלכים א ז, מ"ג). קרא הפטרה אחרת - קורא אחריה 'ויעש חירום'. ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה¹⁷. אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התוועדות.

מנחה: אין אומרים 'צדקתך'.
יום ראשון,
ג' בטבת

מוצאי שבת-קודש:

אם צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלכנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעת- לעת) מהמולד (החל מהלילה. המולד היה ביום רביעי בבוקר), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד¹⁸.

(14) שו"ע אדמו"ר סי' קפח ס"ט. סידור אדמו"ר.

(15) שו"ע אדמו"ר סי' קפח סעיף יד. ולכאורה גם לדעתו אין איסור להזכיר.

(16) רגילים בבתי-כנסת שהאוחז את הס"ת הראשון אינו עומד להגבהת הס"ת השני, וראה בשו"ת קנין תורה ח"ה סי' טז שהאריך בזה ואישר את המנהג (אף שאי"ז מדין עוסק במצוה, עיין בשו"ע אדמו"ר סי' לח ס"ז. אך העיריני ח"א מקור לזה מספר-חסידים סי' תתקל ובמקור חסד שם, וע"ל).

(17) לוח כולל-חב"ד בשבת הראשונה של חנוכה.

(18) עשר-הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי

א' בטבת, ב' דראש־חודש טבת - ז' דחנוכה

שניים מקרא ואחד תרגום: ביום שישי אחר־הצהרים קוראים את כל הפרשה עם הפטרתה המקורית, ואפשר גם לקרוא את הפטרת שבת חנוכה¹ (או כהנהגת רבותינו, לחזור מחר בבוקר מ'שביעי' עד גמירא עם הפטרת שבת חנוכה²).

על כל אחד ואחת לנצל את יום 'זאת חנוכה' ושבשנה זו שחל בשבת - מובן שאת ענייני החול הנדרשים צריך להקדים ליום ערב־שבת: להשלמת נתינת דמי־חנוכה (מי שטרם נתן - 'לחטוף' עוד בחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח), וגם מי שכבר נתן - להוסיף עוד³. להשלים הפעולות ד'מבצע חנוכה', עד לתכלית השלימות; ולעשות 'סך־הכול' מכללות הענייני חנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם כולו ב'נר מצווה ותורה אור'⁴. לשם כך יש לערוך התוועדות נוספת ביום זה⁵.

זהו תפילים מנחה ומדליקים נר חנוכה בבית־הכנסת (וטוב שיהיו עשרה בבית־הכנסת בשעת ההדלקה⁶), ובבית (ראה להלן), ואחר־כך נר שבת⁷,

1) היום־יום ל' סיוון. וראה שו"ע אדמו"ר ס' רפה ס"ו. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ס' קלב. לוח כולל־חב"ד.
2) נשיאי חב"ד היו קוראים את הפרשה עד שני או שלישי אור ליום שישי. ביום שישי אחר חצות היו מתחילים שוב מהתחלה והעבירו את כל הסדרה עם ההפטרה שלה. ביום שבת בבוקר לפני התפילה היו מעבירים עוד הפעם משביעי, ואומרים את ההפטרה הנקראת בפועל אם היא שונה מזו של הסדרה, כגון השבת - הפטרת שבת חנוכה (ע"פ לוח היום יום' ד' טבת. וראה אג"ק סוף כרך ח"ו).
3) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 92.
4) שם עמ' 90.
5) שם עמ' 95.
6) 'התוועדות' תשנ"ג ח"ב עמ' 92,88.
7) לוח כולל־חב"ד.
8) ספר־המנהגים, ראה שם הטעמים לה.

ידי הפיכת החושך לאור נפעל ענייני הנצחיות (אינן בטלין לעולם) - גם בזמן הגלות. וזאת אומרת: מה שנרות חנוכה הם באופן נצחי גם בזמן הגלות - הרי זה לפי שהנס דחנוכה עצמו היה קשור עם מצב של גלות (ועד שזהו גלות עמוק יותר - 'לכבוש את המלכה עמי בבית'), כלומר, שענייני הנצחיות שבחנוכה (שאינן בטלין לעולם, גם בזמן הגלות) היה כבר באותו זמן שבו אירע הנס דחנוכה בפעם הראשונה (ולא שענייני זה נתחדש לאחריו זמן), כי העילוי דחנוכה נפעל במצב של גלות).

וזהו גם הענייני שחנוכה מותר במלאכה:

כללות ענייני המלאכה וההתעסקות בעובדין דחול - נחשב לענייני של גלות ביחס למעמדו ומצבו של יהודי, ולכן, לעתיד לבוא לא יצטרכו בני ישראל לעסוק בעובדין דחול ('ואספת הגגן גוי'), כי יקויים היעוד 'ועמדו זרים ורעו צאנכם'. ומכיוון שחנוכה מותר במלאכה ונבמילא ישנו חיוב לעסוק במלאכה, וכדרשת המכילתא על הפסוק 'ששת ימים תעבוד', ש"נצטוו על המלאכה" - נמצא שהגילוי דחנוכה נמשך גם בעובדין דחול, שזהו בדוגמת הענייני דהפיכת החושך לאור.

ה. וזהו החילוק שבין שבת לחנוכה - ששבת הוא ענייני הקדושה, למעלה מעובדין דחול, ואילו חנוכה ענייני - הפיכת החושך (עובדין דחול, וגם גלות) לאור.

והנה, גם המנוחה דשבת קשורה עם מציאות וטבע העולם, שהרי שבת הוא משבעת ימי ההיקף... אבל: מכיוון ששבת ענייני שביטה מעובדין דחול - הרי המציאות דעולם וטבע (ביום השבת) הוא באופן אחר, היינו, עולם וטבע שלמעלה מענייני של חול (שביטה מחול, ולא שהחול עצמו מתעלה).

ועד כדי כך - שחיות העולם בשבת היא מבחינת מחשבתו של הקב"ה שלמעלה מבחינת הדיבור כו', שזהו ענייני השביטה מעשרה מאמרות - עלייה לבחינת המחשבה.

כלומר: שבת הוא אמנם בכלל ימי ההיקף, אבל זהו עולם אחר לגמרי - למעלה מענייני של חול. מה־שאינ־כן חנוכה הוא ענייני של חול, ובוה גופא

טוב מאוד", כלומר, שכללות בריאת העולם היתה כמעמד ומצב ד"טוב", ויתירה מזו: "טוב מאוד" - אף־על־פי־כן, לפני כניסת השבת עדיין "היה העולם חסר", ו"מה היה העולם חסר - מנוחה", וענייני זה נפעל ונשלם בכניסת השבת, "באת שבת באת מנוחה". ומזה מובן גודל העילוי דמנוחה - שלולי זאת חסר עדיין בכריאה כפי שהיא כמעמד ומצב ד"טוב מאוד".

ומזה מובן שהעילוי דשבת הוא - מצב של מנוחה שלמעלה מענייני של מלאכה ועובדין דחול, כללות ענייני הקדושה.

ד. ולאידך - ישנו עילוי במנוחה דחנוכה (אף שחסר אז המנוחה ממלאכה, שהרי חנוכה מותר במלאכה), מכיוון שהוא באופן דהפיכת החושך לאור, שהרי המנוחה דחנוכה באה לאחר ענייני של חושך וגלות כו' - "כשעמדה מלכות יוון הרשעה", תכלית הירידה, ולכן, במנוחה דחנוכה ישנו העילוי דהפיכת החושך לאור.

דהנה, אף־על־פי שגם לפני הניצחון והמנוחה דחנוכה ("כשעמדה מלכות יוון הרשעה כו'") עמד בית־המקדש השני על תלו, ואם כן, אין זה מצב של גלות (לכאורה) - הרי לאידך, הירידה שבזמן הבית גופא היא (בפרט א') ענייני של גלות עוד יותר מאשר הירידה בזמן שאין בית־המקדש קיים, מכיוון שזהו באופן ד'לכבוש את המלכה עמי בבית': למרות שביטת־המקדש עומד על תלו, נכנסו היוונים לבית־המקדש, ובבית־המקדש גופא - להיכל, ועד ש"טמאו כל השמנים שבהיכל", ש"שמן" הוא ענייני נעלה ביותר כו', ובוה גופא - לא רק חלק מהשמן, אלא "כל השמנים שבהיכל" (עד שהיו צריכים לחפש ולמצוא פך אחד של שמן טהור כו'). ומובן גודל הירידה שבוה - 'לכבוש את המלכה עמי בבית'!

ומפני גודל הירידה כו' (ענייני של גלות) - אזי המנוחה (ענייני של גאולה) היא באופן נעלה ביותר, מכיוון שזהו באופן דהפיכת החושך לאור.

וזהו גם הקשר דחנוכה עם הגאולה העתידה שאין אחריה גלות (ענייני הנצחיות, הנרות הללו אינן בטלין לעולם) - וכפי שנתבאר בהתוועדות שלפני זה (שיחת שבת פרשת וישב סעיף ב') שעל־

אבל אין להתפלל מנחה ביחידות לצורך כך⁹. היום, מכיוון שמדליקים לפני זמן הדלקת נרות שבת, שהוא מוקדם לפחות בכ־20 דקות מזמן ההדלקה בכל יום, יש להקפיד לצקת יותר שמן, כדי שידלקו הנרות לפחות חמישים דקות אחרי שקיעת החמה¹⁰ (את המדליקים בנרות מוצקים יש לעורר שידליקו בנרות גדולים יותר מכלל יום). היום, ערב־שבת־קודש, אין מתעכבים חצי שעה סמוך לנרות¹⁰.

שבת־קודש פרשת מקץ

ב' בטבת, זאת חנוכה

היום יש לעשות 'סך־הכול' מכללות הענייני דחנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם כולו ב'נר מצווה ותורה אור'¹¹.

יש ללמוד ביום זה את מאמר רבנו הזקן¹² (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר מעלת 'זאת חנוכה', והעיקר 'לחיות' עמו.

אין לזמר 'הנרות הללו' בשבת¹³.

מי שבירך ברכת־המוזון בשתי הסעודות הראשונות של השבת, ואמר 'ועל הניסים' אך שכח

9) קיצור של"ה הל' חנוכה, וא"ר ר"ס תרע"ט. וכן נהג הרבי אחרי שנת תשמ"ח, כאשר חזר מן ה'אזהל' סמוך לשקיעה: הדליק נר חנוכה, נר שבת, ואחר־כך התפלל מנחה בציבור.
10) היום־יום, כה כסלו (ומהלשון משמע, שבכל זאת התעכב מעט), ספר־המנהגים.
11) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 95. וראה 'התוועדות' תשנ"ג ח"ב עמ' 92,88.
12) המאמר: ד"ה ביום השמיני - לקוטי־תורה, דרושי שמע"צ נוג, (בסופו פתח, מתייחס במפורש לזאת חנוכה). הגהות הצמח־צדק: אור־התורה, חנוכה (כרך ה), דף תתקס"ב, א. ההוראה: 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 86. מאמר של הרבי ליום זה - ד"ה ה"ג, ס' המאמרים מלוקט ח"ד עמ' קט (ובהוצאה החדשה לפי סדר החודשים: ח"ב עמ' קצג).
13) נסמן בגיליון הקודם הערה 12.

חנוכה

מסרת גיבורים ביד הלשים

הפירוש בזה בעבודת האדם:

יצר הטוב נקרא "חלש" לגבי יצר הרע, וכמאמר רז"ל שיצר הרע בא לאדם לפני יצר הטוב, ולכן הוא חזק יותר. עבודת האדם היא להביא למסירת הגיבור ביד החלש. כלומר, לא לבטל את יצר הרע אלא למוסרו לידי יצר הטוב, שגם הוא יבוא לאהבת ה'. וכדכתיב, "ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך", ופירושו חז"ל - "בשני יצריך". עליידי זה מתחזק כוחו של יצר הטוב, כמאמר: "ורב תבואות בכוח השור" (זהו יצר הרע שנמשל לבהמה).

(ליקוטי שיחות, כרך י, עמ' 298)

גיבורים ביד הלשים ורבים ביד מעטים

אפשר להפיק מכאן שני לקחים והוראות בעבודת הבורא:

א) על-אף היותנו "חלשים" ו"מעטים" בגשמיות - בני גוי קדוש אנו, "טהורים", "צדיקים", ו"עוסקי צדקה", והקב"ה עושה לנו לא רק ניסים סתם אלא "ניסים, פורקן, תשועות ונפלאות", ועד ל"תשועה גדולה".

ב) אמנם החשמונאים עשו 'כלי' טבעי לניצחון במלחמה, אבל עשו זאת מתוך ביטחון גמור בקב"ה, שלכן לא התחשבו עם העובדה שהקמים נגדם הם גיבורים ורבים (בגשמיות). ללמדך: אמנם האדם חייב לעשות 'כלי' טבעי לברכה ה', אך עם זה (והוא העיקר) עליו להיות בביטחון חזק ומוחלט שהצלחה תבוא מהקב"ה, וכדכתיב, "מאת ה' היתה זאת, היא נפלאות בעינינו".

(ליקוטי שיחות, כרך י, עמ' 284)

והדליקו נרות בחצרות קודשך

יש לדקדק בזה:

א) העיקר חסר מן הספר - ששמן שהיה מספיק ליום אחד בלבד דלק שמונה ימים?

ב) הדלקת המנורה היתה בהיכל, לא בחצר?

ויש לומר שתפילת "ועל הניסים" נקבעה כזיכרון לנס הניצחון במלחמה ולא כזכר לנס פך השמן. לפיכך, גם "והדליקו נרות בחצרות קודשך" אינו מתייחס לנס השמן אלא לנרות של שמחה וכבוד השכינה. ומוכן שנרות אלו אי-אפשר להדליקם בהיכל אלא רק בחצר. זהו גם שנאמר "בחצרות" לשון רבים, כי לגודל השמחה הדליקו נרות בחצרות רבות.

[ויש להוסיף, כי מסדר נוסח התפילה בחר להזכיר את ביטויי השמחה על-ידי הדלקת נרות דווקא (אף כי לבטח השמחה התבטאה בדרכים נוספות), וזאת כדי לרמוז גם לנס פך השמן].

(ליקוטי שיחות, כרך י, עמ' 279 ושיחת ש"פ מקץ תשכ"ו - בלתי מוגה)

ישיבתו בבית-הסוהר מחד גיסא, והיותו "משנה למלך" לאורך גיסא:

בפרשת וישב מסופר רק אודות עניין הירידה - "ויוסף הורד מצרימה", ועד לירידה דבית-הסוהר. ובפרשת ויגש (ובפרשת ויחי) מדובר אודות מצבו של יוסף לאחר שכבר נעשה "משנה למלך".

ואילו בפרשת מקץ מסופר אודות ב' המצבים: מצב של גלות - ישיבתו של יוסף בבית-הסוהר, ועד כדי כך שכדי להוציאו משם צריך פרעה לחלום חלום, ולקרוא לכל חרטומי מצרים שיפתרו את חלומו וכו', ולאחרי שאינם מצליחים לפתור

נפעל עניין של מנוחה - הפיכת החושך לאור.

ולכן דווקא ימי חנוכה הם במספר שמונה - כי שבת (מנוחה ממלאכה) היא דרגה בהשתלשלות (בכלל היקף), ואילו הכוח להפוך חושך לאור (מנוחה דחנוכה) היא מבחינת שלמעלה מהשתלשלות - שמונה (למעלה מההיקף).

1. האמור לעיל אודות כללות עניין המנוחה דחנוכה - מצינו גם אצל יוסף, וזהו הקשר לפרשת השבוע, פרשת מקץ (בהתאם לפתגם של אדמו"ר חזקן שצריכים "לחיות" עם העניינים דפרשת

נרות חנוכה הם נצחיים, גם בזמן הגלות, מכיוון

שנס חנוכה עצמו התרחש בזמן הגלות וגבר על

עליה, כלומר שנצחיותו החלה כבר אז!

את החלום, זקוקים לשר המשקים שיזכיר את יוסף לפני פרעה, ורק לאחר כל זה יוצא יוסף מבית הסוהר. ומבלי הבט על גודל ירידת הגלות - הנה מיד לאחר זה נעשה יוסף "משנה למלך"!

וזהו הקשר בין עניינו של יוסף (שבפרשת מקץ) לכללות העניין דחנוכה - כי חנוכה עניינו מנוחה ביחס למצב של חושך וגלות כו', וכמו כן מה שיוסף נעשה "משנה למלך" (עניין של מנוחה) - היה זה ביחס למצב של גלות (ישיבתו בבית-הסוהר).

זאת אומרת: עניינו של יוסף הוא - שגם בהיותו בגלות הרי הוא במעמד ומצב ד"משנה למלך". דהנה, עצם העובדה שיוסף הוא "משנה למלך" בלבד ("הכיסא אגדל ממך") - הרי זה מורה על מצב של גלות, ואף-על-פי-כן, גם בהיותו בגלות הרי הוא במעמד ומצב שפרעה עצמו (גלות עצמו) מכיזו ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו גו".

2. והנה, גם עניין המלאכה שבחנוכה - מצינו אצל יוסף (בפרשת מקץ):

השבוע), שבה מדובר אודות מעלתו המיוחדת של יוסף.

ובקהיים:

אודות עניינו ומעלתו של יוסף - מדובר בכמה פרשיות, החל מפרשת וישב (שבה מסופר אודות חיבתו המיוחדת של יעקב ליוסף על היותו "בן זקונים", ועד שעשה לו "כתונת פסים"), וכן בפרשיות שלאחרי זה - מקץ, ויגש, ויחי.

ובין פרשיות אלו - הנה העילוי המיוחד דיוסף השייך להאמור לעיל (אודות המנוחה דחנוכה) מודגש בפרשת מקץ:

התחלת פרשת מקץ היא - "ויהי מקץ שנתיים ימים גו", דקאי על הזמן שיוסף היה בבית-הסוהר - עניין של גלות, ומיד לאחר זה מסופר שיוסף יצא מבית הסוהר, ועד שנעשה "משנה למלך" - מבית האסורים יצא למלך (פרש"י קהלת ד, ד). ולכן, הרי זה ברומת כללות עניין המנוחה דחנוכה - ניצחון ומנוחה לאחר מצב של חושך וגלות כו', הפיכת החושך לאור.

ועניין זה מודגש בפרשת מקץ דווקא - מפני שבה מדובר אודות ב' המצבים גם יחד, כלומר,

פרשת מקץ

לכו אל יוסף, אשר יאמר לכם תעשו (מא,נה)

אשר יאמר וכו': לפי שהיה יוסף אומר להם שימולו, וכשבאו אצל פרעה ואומרים: כך הוא אומר לנו...

אמר להם: ...כל אשר יאמר לכם תעשו (רש"י)

כל ישראל נקראו על שם יוסף, כדכתיב (תהילים פ), "נוהג כצאן יוסף". יוסף, גם בהיותו מלך במצרים, ערוות הארץ, לא הפריעוהו ענייני המלוכה מלעבוד את ה' יתברך, ולא עוד אלא שאף הכריח את אנשי מצרים ("ערוות הארץ") שימולו (ועד שפרעה עצמו ציווה עליהם לשמוע בקולו של יוסף!), למרות היותם שטופי זימה. בזה הכניע יוסף את בחינתם (ראה מורה נבוכים ח"ג פל"ה).

כך כל אדם הנמצא ב"מצרים" במשמעותה הרוחנית, כלומר, בין יהודים הרחוקים מאוד מיהדות, עליו להתחזק בתורה ובמצוות. ולא עוד, אלא עליו להשפיע עליהם ולקרנם לתורה ולמצוות.

(ליקוטי שיחות, כרך י, עמ' 141)

ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון (מב,ד)

פן יקראנו אסון: ובבית לא יקראנו אסון? א"ר אליעזר בן יעקב - מכאן שהשטן מקטרג בשעת הסכנה (רש"י)

מדוע חשש יעקב מפני אסון שיקרה בדרך לבנימין, יותר מלשאר אחיו (והרי בנימין כבר היה אז קרוב לגיל שלושים)?

יעקב סבר שיוסף מת כתוצאה מ"דרך" - חיות רעות המצויות בדרך, טרפוהו. גם רחל אימו מתה ב"דרך" (ראה פרש"י בראשית לא, לב: "מאותה קללה מתה רחל בדרך"). מפני כל זה יעקב חשש שה"דרך" תהיה סכנה גם לבנימין, כי "השטן מקטרג בשעת הסכנה".

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 213)

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

"והם לא הכירוהו" - לא היתה לשבטים הכרה והשגה בדרגתו הנעלית של יוסף.

(תורה אור בראשית, הוספות, דף קג)

השבטים בחרו להיות רועי צאן, שהוא עיסוק קל - להיות מחוץ לעיר ומחוץ לכל טרדות העולם, כדי ששום דבר לא יפריע לרבנותם בארץ. לעומת זאת, יוסף אף-על-פי שהיה טרוד מאוד בענייני העולם הזה, שהרי היה שליט בכל ארץ מצרים, בכל-זאת לא תפסו עניינים אלה מקום אצלו ולא פגעו ברבנותו בה'.

האחים לא שיערו שאפשר להיות "מרכבה" לאלקות גם כאשר בחיצוניות טרודים כל-כך בענייני העולם-הזה, ומשום כך טעו בו וחשבוהו לאיש מצרי.

(תורת חיים - פרשת ויחי, דף קד, עמ' ב)

ב' העניינים דשבת וחנוכה ביחד, וענייניו בעבודת האדם - חיבור ב' אופני העבודה דשבת וחנוכה: הן העבודה בנוגע לעצמו - "בית" (עניין השבת) והן העבודה לפעול בעולם - "חוץ" (העבודה דחנוכה).

זאת אומרת: אף-על-פי ששבת וחנוכה הם ב' עניינים הפכיים (כנ"ל בארוכה) - הרי בהכרח שבכל שנה יהיה "שבת חנוכה", כלומר, ששניהם נפגשים ומצטרפים יחדיו.

ומובן שכאשר ב' העניינים דשבת וחנוכה מצטרפים ביחד - הנה לא זו בלבד ששניהם בתוקפם (ולא נגרע מאומה ח"ו מאחד מהם), אלא אדרבה: כל אחד מוסיף ומסייע בענייניו של השני. וכפי שרואים במוחש שחנוכה פועל עליו בשבת - הוספת אמירת "ועל הנסים" ו"הלל" בתפילות דשבת, ושבת פועל עליו בחנוכה - תפילות דשבת ביום זה דחנוכה, נוסף על כללות העניין דעונג שבת באכילה ושתייה וכו'.

ומזה מובן בנוגע לאופני העבודה דשבת וחנוכה - שחנוכה פועל עליו באופן העבודה דחנוכה, כדלקמן.

ט. והביאור בזה:

יהודי יכול לחשוב שמכיוון שהוא נמצא במעמד ומצב דשבת (קדושה) - לא נשאר לו אלא לנוח ולהינפש מכל עבודתו!

כלומר: מכיוון שכבר עסק כדבעי - טוען הוא - בעניינים הקשורים עם מבצע חנוכה, וכן בשאר כל המבצעים: אהבת ישראל ואחדות ישראל, חינוך, תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים - יבנה והכמיה, נרות שבת-קודש, כשרות האכילה ושתייה, וטהרת המשפחה, ואחדות ישראל על-ידי רכישות אותיות בספרי-התורה הכלליים, בתוככי שאר כל ענייני התורה ומצוותיה - הרי הוא נמצא במעמד ומצב ד"שבת", ואם כן, אינו צריך להמשיך ולהוסיף בעבודתו!

הנה על זה אומרים לו - שעיקר העניין דעבודת התפילה (אריכות בתפילה וכו') הרי זה ביום השבת דווקא, כמבואר באגרת-הקודש (ס"א) ובכמה מקומות.

וזהו מה שחנוכה מוסיף בשבת - שגם העבודה

מבואר בדרושי חסידות (במאמרי אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח-צדק וכו', עד למאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר) אודות החילוק שבין אופן עבודת האבות לאופן עבודתו של יוסף - שהאבות היו רועי צאן, מכיוון שרצו להיות בהתבודדות מענייני העולם, כדי שיוכלו לעסוק בעבודת ה' כדבעי, מה-שאינ-כן יוסף היה עסוק בענייני העולם, כמו שכתוב "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו", "למיבדק בכתבי חושבני".

ועד שנעשה "משנה למלך", ובאופן ד"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", ומובן שהתעסקותו בעניינים אלו היתה באופן ד"משאו ומתנו באמונה", כלומר, כאשר יוסף היה צריך לתת רשות לאחד להרים את ידו ורגלו כו', היה צריך להיכנס בפרטי הדברים ("אריינגלייגן זיך אין דעם"), ולבחון את התוצאות שיהיו עקב הרמת ידו ורגלו, ועל-פי זה להחליט אם לתת רשות להרים את ידו ורגלו כו'.

וזהו מעלתו המיוחדת של יוסף הצדיק - שלמרות היותו עסוק בענייני העולם באופן האמור, לא הפריע הדבר מאומה לדביקותו בעבודת ה'.

וזהו הקשר עם עניין המלאכה שבחנוכה - שהגילוי דחנוכה נמשך גם כאשר עוסקים במלאכה ועובדין דחול, ולכן הרי זה בדוגמת ענייניו של יוסף - שבעבודתו ובעסקו בענייני העולם (עובדין דחול) הרי הוא במעמד ומצב דיוסף הצדיק.

פ. ונחזור לעניינינו - החילוק שבין שבת לחנוכה: שבת ענייניו שביה ממלאכה - "כל מלאכתך עשויה", ואז עוסק יהודי בענייני קדושה, ובכללות עבודה עם עצמו, ואילו העבודה דחנוכה היא - בענייני חול, ובכללות - לפעול בעולם, להאיר על פתח ביתו מבחוץ.

ונמצא שהחילוק שבין חנוכה לשבת הוא בדוגמת החילוק שבין "חוץ" ל"בית": העבודה דחנוכה היא - לפעול בעולם, "בחוץ", ואילו העבודה דשבת היא בנוגע לעצמו - "בית". וכמוכן שהחילוק שבין "בית" ל"חוץ" הוא בדוגמת החילוק שבין ענייני קדושה לענייני חול (יום השבת וימי החול, כולל חנוכה שמותר במלאכה).

ועל-פי זה מובן העילוי דשבת חנוכה - חיבור

באתי בזה להביע תודתי לו מק[רב] ול[ב] [עמוק], על השתדלותו ועשיותיו בהנוגע להצלת ספרי זוהר הק' עם הגהות אאמו"ר זלה"ה, אשר זה עתה באו לידי... מצווה רבה כפדיון שבויים. כשנתיים לפני כן נתקבל דיווח מברית-המועצות על הימצאותם של הספרים והרבי כותב על כך (איגרות-קודש, כרך טז, עמ' קכח):

ת[שואות] ח[ן] על מ[ה] ש[כותב] ע[ל] ד[בר] ספר הזוהר עם ההערות של כ"ק אאמו"ר זלה"ה. לפועל, מי שזכה להוציאם מרוסיה היה עורך דין מתל-אביב ושמו משה שוב, אשר ביקר בברית-המועצות, והוציאם וזכה לאיגרת תודה מהרבי, עם אריכות דברים מרתקת בקשר לביקורי יהודים מברית-המועצות.

"הידוע לכם על מהותו של הכותב"...

מעניין לציין כי יהודי יקר זה פנה לרבי וביקש לקבל שליחות טרם נסיעתו לברית-המועצות. מזכירות הרבי פנתה (בדברים דלהלן בפרסום ראשון) ביום י"ב מנ"א תשי"ט ל"הנהלת אגודת חב"ד תל-אביב, ה' עליהם יחיו":

"שלום וברכה!

נתקבל מכתב ממר משה שיי' שוב, עורך-דין בתל-אביב, בו כותב אשר פרטים עליו יוכלו לקבל אצלכם, כתובתו רשומה לקמ.

"נא להודיע בפרטיות מהידוע לכם על מהותו של הכותב הנ"ל.

"בתודה למפרע ובברכת כל[ל] טוב[ו] סלה[ו]

"קווינט, מזכיר
"משה שוב, רחוב יהודה הלוי 55, תל אביב"
(לשלמות הפרטים השווה "מי מלך" כרך ג' עמ' 972 ואילך).

שז"ר הביא כתבים וקיבל חוברות

בביקורו אצל הרבי בקיץ תשכ"ו (ראה 'נשיא וחסיד' פרק ל"ד) הביא מר שז"ר מתנה לרבי. על כך סיפר בפרטיות למשלחת שביקרה אצלו, בראשות רבו של כפר-חב"ד הגה"ח הרב שניאור-

זלמן גרליק (כמשלחת השתתפו הרב נחום טרבניק, ר' אליעזר ננס, ר' לייב כהן, ר' דוב גורביץ, ר' שלמה מיידנציק, ר' ישראל לייבוב, ור' זושא וילימובסקי), ביום שני בבוקר ערב ראש חודש אלול תשכ"ו. דיווח עליה לרבי בפירוט הרה"ח ר' לייב כהן, בו' באלול תשכ"ו (הדברים פורסמו בתשורה י"ב סיוון תשס"ו עמ' 4):

שז"ר "סיפר שהביא לרבי מתנה כתבי-יד-קודש של הרבי הרש"ב נבג"מ, ואיך שזה הגיע לידו. המתווך היה הרב זליג שיי' סלונים, היהודי שהביא זה משם... [=כנראה מרוסיה] ביקש סכום גדול, וכדי לדעת אם זה הכתבי-יד האמיתי, ביקשתי את הרב זוין שיי' שיראה זה. והוא אמר שזה הכתבי-יד האמיתי. ואמרתי ליהודי המוכר שבעניין המחיר נסמוך על הרב זוין, וכמה שיפסוק - אתן. והרב זוין פסק שאתן לו כמה שביקש..."

"הרבי נתן לי מתנה - מאמר שיצא לאור כעת בדיוק ל-100 שנה של הסתלקות הצמח-צדק נבג"מ, המאמר הוא 'נחמו נחמו עמי' ויש לי כמה חוברות מה שהרבי נתן לי, ולפני שתלכו אתן לכם.

"אחר-כך ניגש לרגע לחדרו והביא הקונטרסים 'נחמו' הנ"ל ונתן לנו..."

'ספריית לוי-יצחק' בקראון-הייטס

כך דיווח הרה"ח ר' יעקב-יוסף רסקין (ז"ל) לבנו השליח במרוקו הרה"ח ר' יהודה-לייב (ז"ל), בט"ז אדר תשל"ד (תשורה ב' דר"ח תמוז תשנ"ו, עמ' 27), בקשר להקמת ספריית הקריאה והעיון הציבורית על-שם אביו של הרבי, רבי לוי-יצחק שניאורסון:

"בטח כתבו לך... על-דבר מסירת נפשו וכל כוחו של אחיכם הרב דוד שיי', בעניין הבניין של הספרייה של בית חב"ד בקינגסטון 305. העיקר שכ"ק אד"ש התעניין בכל פרט ופרט, איך שיהיה העניין, ובעניין חנוכת בית, ודרש מדוד שיי' דין וחשבון פרטי מכל הנ"ל, ונהנה מאוד מיגיעת עבודתו לסדר הכל על צד היותר יפה ויותר נאה..."

בענייני קדושה (עבודה עם עצמו) ביום השבת צריכה להיות באופן של יגיעה ומלאכה (העניין דחנוכה). כלומר: המנוחה דשבת היא ביחס לעובדין דחול, אבל בנוגע לענייני קדושה - הרי אדרבה: דווקא ביום השבת צריכים לעסוק ולהתייגע בכל ענייני קדושה ביתר שאת וביתר עוז.

וכמו כן שבת מוסיף ומסייע בענייני חנוכה, כלומר, שממשיכים את קדושת השבת בעבודה הקשורה עם ענייני העולם ועובדין דחול (חנוכה).

כללות ההתעסקות במלאכה נחשב לעניין של גלות ביחס למעמדו ומצבו של יהודי, ולכן, לעתיד לבוא לא יצטרכו בני ישראל לעסוק בעובדין דחול

י. והנה, נתבאר לעיל שכדי לחבר ולצרף ב' עניינים - זקוקים לעניין שלישי שלמעלה משניהם, ומפני היותו למעלה משניהם אוי בכוחו וביכולתו לחברם יחד.

ועל-דרך זה מובן בנוגע לב' אופני העבודה דשבת וחנוכה - עבודה עם עצמו, ועבודה לפעול בעולם) - שישנו אופן עבודה שלמעלה משניהם, וכאשר העבודה היא באופן כזה, אוי בכוחו ויכולתו לעסוק בב' אופני העבודה (דשבת וחנוכה) גם יחד, כדלקמן.

ויש לומר - שגם בשבת וחנוכה עצמם ישנה ומרומזת דרגא השלישית הנ"ל (שעל-ידה מתחברים ב' אופני העבודה דשבת וחנוכה):

במנוחה דשבת ישנם ג' דרגות: מעלי שבתא, יומא דשבתא, ורעווא דרעוויין. ועניינם: המנוחה דמעלי שבתא היא - מנוחה ממלאכה (שזהו העניין דחנוכה שבשבת גופא), המנוחה דיומא דשבתא היא - עצם עניין המנוחה, ללא כל קשר עם מנוחה ממלאכה (כי המנוחה דמלאכה היתה כבר במעלי שבתא), שזהו עצם עניין השבת. ובזה גופא ישנו העניין ד"מעלין בקודש" - רעווא דרעוויין, תכלית השלימות בעניין המנוחה: "מנוחה שלימה",

"מאתך היא מנוחתם" - מנוחתו של הקב"ה. וזוהי הדרגה הג' שלמעלה מב' הדרגות דמעלי שבתא ויומא דשבתא (חנוכה ושבת בנוגע לשבת גופא). ועל-דרך זה בנוגע לחנוכה: הדלקת נר חנוכה היא "על פתח ביתו מבחוץ", ובזה מרומזים ג' עניינים: "ביתו" (עניין השבת שבחנוכה), "בחוץ" (חנוכה עצמו), והחיבור דב' עניינים אלו (על-ידי עניין שלמעלה משניהם) - להאיר על פתח ביתו מבחוץ, חיבור "ביתו" ו"חוץ".

יא. והביאור בזה - בעבודת האדם:

כללות העבודה דשבת והעבודה דחנוכה - עם היות שכל אחד מהם הוא עניין כללי, הרי בכלל זה ישנם ריבוי פרטים, התחלקות וציור כו'. וישנו אופן עבודה שלמעלה מזה - העבודה שמצד עצם נקודת היהדות, בחינת יחידה שבנפש (שישנה בנשמתו של כל אחד ואחד מישראל, כמאמר "חמשה שמות נקראו לה (לנשמה) - נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה"), שזוהי עבודה שלמעלה מכל עניין של התחלקות וציור כו'.

ובפשטות: כאשר עבודתו היא מצד כוחותיו הפנימיים - הרי יש מי שטבעו נוטה יותר לעבודה עם עצמו (בענייני קדושה, עניין השבת), ויש מי שטבעו נוטה יותר לעבודה ופעולה בעולם (בענייני חול, העניין דחנוכה). אבל כאשר עבודתו היא (לא מצד טבעו, כוחות פנימיים כו', אלא) מצד עצם נקודת היהדות, בחינת יחידה שבנפש - הרי אין אצלו כל נפקא-מינה מהי העבודה המתאימה יותר לטבעו ותכונותיו כו', כי מצד נקודת היהדות שבו (שלמעלה מכל ציור כו') רצונו לקיים את רצון הקב"ה בלבד, ולכן, כאשר רצונו של הקב"ה שיעסוק בעבודה עם עצמו - הרי הוא

עוסק בעבודה עם עצמו, וכאשר רצונו של הקב"ה שיעסוק בעבודה ופעולה בעולם - הרי הוא עוסק בעבודה ופעולה בעולם.

וכל זה - אפילו כאשר מדובר אודות מציאותו של אדם סתם, מכיוון שכל מציאותו היא - "אני נבראתי לשמש את קוני", ועל-אחת-כמה-יוכמה כאשר מדובר יחידה שבנפש!

ועניין זה מוכן בפשטות גם ליהודי פשוט: אצל כל יהודי ישנו עניין האמונה בהקב"ה - "מאמינים בני מאמינים". ורצונו של כל יהודי לקיים את רצון הקב"ה. הוא אמנם אינו יודע אודות פסק דין הרמב"ם (הלכות גירושין סוף פרק ב') בעניין זה, אבל כאשר שואלים אותו - הרי הוא עונה בפשטות שרצונו לקיים את רצון הקב"ה. ולכן, מה איכפת לו אם מדובר אודות "מצוות עשה" או אודות "מצוות לא-תעשה" - הרי כל רצונו הוא רק לקיים את רצון הקב"ה, ולכן, כאשר הקב"ה רוצה שיקיים מצוות עשה הרי הוא מקיים מצוות עשה, וכאשר הקב"ה רוצה שייזהר מ'לא

תעשה" הרי הוא נזהר מ'לא תעשה"! וכמדובר פעם בארוכה (ליקוטי-שיחות, כרך ו, עמ' קכה) אודות הביאור בשיטת רבי עקיבא שבעת שמיעת עשרת הדברות ענו בני ישראל "על הן הן ועל לאו הן" - שבשניהם (גם במצוות עשה וגם במצוות לא-תעשה) מודגש הרצון לקיים את רצון הקב"ה, מבלי להיכנס לחילוקי הפרטים שבדבר, אם מדובר אודות עניין חיובי או עניין שלילי. וזהו העניין השלישי שלמעלה מב' אופני העבודה דשבת וחנוכה - העבודה שמצד עצם נקודת היהדות, שעל-ידיה נפעל החיבור דב' אופני העבודה דשבת וחנוכה, מכיוון שבעבודה שמצד עצם נקודת היהדות אינו מתחשב כלל בטבעו ותכונותיו (אם טבעו נוטה יותר לעבודה דשבת או לעבודה דחנוכה), וכל עניינו הוא - למלא את רצון הקב"ה (באיזה אופן שיהיה).

(קטעים משיחת שבת-קודש פרשת מקץ, וזאת חנוכה ה'תשמ"ג. תורת מנחם - התוועדות' תשמ"ג, כרך ב, עמ' 742-732)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות' ישירות הביתה באמצעות הדואר מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים) מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלווחה 130

הזדמנויות. ראה לדוגמה 'המלך במסיבו' בכמה מקומות.

על ספר 'ערות דבש' ומחברו

על רבי יהונתן אייבשיץ מתבטא הרבי (שיחות-קודש תשכ"ז, כרך א, עמ' 357):

העניינים שמדובר בהם בספרי נגלה ודרוש של גדולי ישראל עד גם ב'עירות דבש' מר' יהונתן אייבשיץ, אשר כידוע ומפורסם היה גדול הן בנגלה דתורה הן בפנימיות התורה.

במקום אחר (ליקוטי-שיחות, כרך טו, עמ' 7, בשוליי-הגליון להערה 6) איתא:

ולהעיר, שמפורסם שבעל-המחבר-ספר זה [= 'ערות דבש'] היה (מוכרח) לוויכוחים רבים עם חכמי אומות העולם בימיו (כולל - תוכנים מפורסמים)...

כוונת הרבי היא ככל הנראה לדברי רבי יהונתן אייבשיץ עצמו (ראה 'פרדס חב"ד', גיליון 18, עמ' 152), הכותב בהקדמתו לספר 'כרתי ופלת' על שולחן-ערוך חלק יורה-דעה: "והייתי נכנס ויוצא בחצרי השרים וכהני מלומדי נוצרים יר"ה [=ירוש הודם?]{ להתווכח עמם בשל תורתנו אשר צחקו עלי שרים מכמה דברים אשר יתפלאו עלינו ואני הייתי כמליץ מוציא לאור תעלומה לברר דברי קדמונים ז"ל כשחר נכון מוצאו עד שת"ל [=תורה לא-ל] חכמתי עמדה לי ומצאתי חן שהרשוני להדפיס ספרי התלמוד..."

ה'שפת אמת' וחיבוריו

כמה פעמים התעניין כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בהדפסת כתבי ה'שפת אמת' שעדיין לא הודפסו. הוא דיבר על כך בביקור הרה"ג הרה"ח ר' יעקב אלתר שליט"א (כיום האדמו"ר מגור שליט"א) בחודש אייר תשל"ז (השווה 'בצל החכמה', עמ' 42).

ושוב, בביקורו של הרה"ג הרה"ח ר' פנחס-מנחם אלתר (לימים האדמו"ר בעל 'פני מנחם' מגור) בשנת תשל"ט - השווה שם, עמ' 78) מתבטא הרבי:

דובר פעם אודות הדפסת כתבי ה'שפת אמת'.

האם התווספו מאז דברים הראויים להדפסה או שנמצאו כתבים חדשים? ובהמשך (שם):

אם הרישומות הם בין כה מהתלמידים, אולי אפשר להוסיף מראי-מקומות... רואים במציאות שכאשר חסר מראה-מקום, גורם הדבר לחוסר בהבנת הדברים.

התקבלו בכל הישיבות

בהזדמנות אחרת, בהתוועדות ברבים (מוצאי זאת חנוכה תשל"ה - שיחות-קודש תשל"ה, כרך א, עמ' 300-299) מספר הרבי:

...התעניינו בנוגע הנהגת אדמו"ר פולין, החל מה'שפת אמת' אשר מפורסם ומקובל שהנהגתו היתה מיוסדת לגמרי על-פי נגלה, וספריו נתקבלו בכל סוגי הישיבות - ישיבות חסידיות ושאין חסידיות - בתור ספרי לימוד בחלק הנגלה, ובמשפחתו היה נהוג - וכפי שמסרו אלה הנהגים כן אף עתה, החיים ת"ל עמנו כיום - שהבנות היו מודליקות נרות שבת עוד טרם הגיעם לגיל בת-מצווה, ולא הנהיגו זאת מודעת עצמן - שכן אז לא היה מכך שום הוכחה - אלא משום שכך הורום האב והסבא לנהוג כך!

גאולת ספרי הזוהר של אבי הרבי

בחורף תש"כ בהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח ט"ו בשבט תש"כ, בישר הרבי במפתיע (תורת-מנחם, כרך כז, עמ' 366), לאחר שהקדים דברי הקדמה בגודל העניין דפדיון שבויים:

זה עתה נפדו מהשבי ספרי הזוהר של אדמו"ר ז"ל שלמדו בהם בהיותו בגלות, ורשם את הערותיו על גיליונות הזוהר.

ומובן, שנוסף על גודל העניין דכתיבת חידושי תורה בכלל, יש מעלה יתירה בחידושי תורה שנכתבו מתוך מצר ודוחק... וכאן המקום להזכיר עניין שרשם אדמו"ר על גיליון הזוהר בפרשת השבוע...

בג' בטבת של אותה שנה (איגרות-קודש, כרך יט, עמ' קיז) כותב הרבי:

חיזוק האמונה, התשוקה והציפייה לביאת המשיח

להוסיף בעניינים המביאים את הגאולה בפועל

כיוון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, דור הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים לגאולה... יש להוסיף מיום ליום (כהוראת ימי חנוכה ש"מכאן ואילך מוסיף והולך" - ובאופן של פעולה נמשכת גם לאחרי ימי חנוכה, שהרי, "מעלין בקודש ונעלין אחת-כמה וכמה ש) אין מורידין" בהעניינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי. ומהם:

חיזוק האמונה התשוקה והציפייה לביאת המשיח, עד כדי כך שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי, ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם "מעט", כיוון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (והתורה בכלל - ענייניו של יעקב), שמן (רזין רזין) שבתורה, באופן שמאיר "על פתח ביתו מבחוץ", "יפוצו מעיינותיך חוצה", "עד דכליא רגלא דתרמודאי". וכפשוטו - ההוספה במבצע חנוכה כפשוטו, כולל גם עריכת התוועדיות של שמחה, כדעת הרמב"ם שימי חנוכה הם "ימי שמחה והלל", והוספה בקיום המנהג דנתינת מעות חנוכה וכיו"ב.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מקץ, שבת חנוכה, א' דראש חודש טבת ה'תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב, כרך א, עמ' 201 ואילך)

התגברות החושך בגלל התקרבות משיח

יש לומר, שההתקרבות לביאת משיח צדקנו היא גם הסיבה להתגברות החושך בעולם - שבגלל התגברות הקדושה נעשית גם התגברות הלעומת זה שמנגד לביאת משיח צדקנו, ויש צורך ללחום עם המנגד, שזהו עניין "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מקץ, שבת חנוכה, א' דראש חודש טבת ה'תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב, עמ' 201)

'מעות חנוכה' בעניין הכי נחוץ ומוכרח

והיירצון שעוד לפני ההוספה בענייני חנוכה במעשה בפועל ייתן הקב"ה "מעות חנוכה"... ל"נער ישראל ואוהבהו" בהעניין הכי נחוץ ומוכרח - להביא את הגאולה האמיתית והשלימה עלי ידי דוד מלכא משיחא (ש"במשן קדשי משחתי") בפועל ממש, ועלי ידי תהיה חנוכה בית המקדש השלישי... וכיוון שהגאולה תבוא תיכף ומיד, ביום ראשון דראש חודש טבת, יהיה העשירי בחודש יום טוב, כפסק דין הרמב"ם בסיום וחזרת הלכות תעניות "כל הצומות האלה עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מקץ, שבת חנוכה, א' דראש חודש טבת ה'תשנ"ב. ספר השיחות תשנ"ב, עמ' 208)

שלוש הערות מעמיקות

חיבור נוסף של המאירי, שזכה להתייחסות של הרבי בכתב, הוא הספר 'קריית ספר' על הלכות סת"ם, אשר נדפס בעבר בשנים תרכ"ג ותרכ"א. ובמהדורה מתוקנת בשנת תשט"ז על ידי הרה"ג ר' משה הרשלר.

בכ"ה במרחשוון תשי"ז (איגרות קודש, כרך יד, עמ' קיד ואילך) מברך הרבי את המהדיר וכותב לו:

ויישר חילו בהפצתן של תורתם של ראשונים, אשר הם כמלאכים וכבני אדם... וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה...

ולחביבות ולעידוד הוסיף הרבי והעיר שלוש הערות מעמיקות ומרתקות!

על סידור 'בית יעקב' ומחברו

"ר' יעקב עמדין היה מדייק בכל עניין בתכלית הדין, עד לדיוק אפילו בנוגע לאותיות כו" - כך אמר הרבי בעת שיחת עם הגאון - לימים האדמו"ר בעל 'פני מנחם' מגור - רבי פינחס מנחם אלתר ('בצל החכמה', עמ' 265).

באותה הזדמנות התייחס הרבי לדעתו של ר' יעקב עמדין בסידורו בעניין תענית שבעה באדר בשנה מעוברת - ש"בשנת העיבור העיקר להתענות בשני", למרות שלרוב הדיעות נהוג כפסק דינו של המגן אברהם שעניין זה נהג באדר ראשון!

בהזדמנות אחרת (שיחות קודש תשל"ז כרך ב, עמ' 469) התייחס הרבי לתאריך כ"ב במנחם אב והביא מסידורו של ר' יעקב עמדין שבתאריך זה נסתיימו כל ימי השכיבה של יחזקאל הנביא [שכב על צדך השמאל... שלש מאות ותשעים יום] (יחזקאל ד, ד"ה) ולאחר מכן "וכלית את אלה ושכבת על צדך הימני... ארבעים יום" (שם ו)!

והפיק את ההוראה הנלמדת מכך. כשהוכר הרבי עניין אמיתי "לשם ייחוד" לפני כמה וכמה מצוות (שיחות קודש תשל"א, כרך א, עמ' 12-13) - ציין שכן איתא בסידור הארז"ל וכך גם לאחריו בסידורו של ר' יעקב עמדין.

דיוקי הרבי בסידור באו במקומות נוספים. ראה לדוגמה ליקוטי שיחות כרך טז, עמ' 488. כרך יט, עמ' 461, 463. והרבה לצטט ממנו בעוד

"לחביבותא דמילתא"

למעשה, נראה כי עניינו של הרבי בהוצאה לאור של ספרי המאירי החל כבר שנים רבות קודם לכן. בא' באדר תשי"ג (איגרות קודש, כרך ז, עמ' קסט ואילך) שיגר הרבי מכתב לרב צוקרמן (הרבי מכנהו בשורת תארים: "הרב הגאון הרב החסיד איש ירא אלוקים נכבד ונעלה צנא מלא ספרא חכם ובקי וכו' מוה"ר דובעריש ש"י") הפותח בשורות הבאות:

שלום וברכה!
קבלתי הגאליס [=עלי ההגהה] הערות על המאירי (כנראה למסכת) [מקוואות] ואף שאין הזמן גרמא לעיין בזה כדבעי ובפרט שאין אצלי ספר המאירי על מקוואות ונידה, הנה לחביבותא דמילתא ומפני כבודו עברתי בהם על כלי פנים כפי רישיון הזמן ואסתפק בשתי הערות...

הרבי שיגר חזרה את עלי ההגהה שהודפסו לבסוף בספרו של המחבר 'בית אהרן' בשנת... תשמ"א!

"מאיר בכמה עניינים"

על המאירי בכלל התבטא הרבי בשנת תשמ"א "ישנו מאירי מפורש - אשר כשמו כן הוא - שהוא מאיר בכמה עניינים..."

הדברים נסובו על דברי המאירי בסיום מסכת כתובות: "שכל מקום שחכמה ויראת חטא מצויין שם, דינו כארץ ישראל" והרבי (ליקוטי שיחות, כרך ח"י, עמ' 404, בשולי הגליון) מצביע על כך כמקור מפורש בנגלה (ככל העניינים שבפנימיות התורה) למאמר רבותינו נשיאנו "עשה כאן ארץ ישראל!".

בהמשך השיחה בתש"מ מוסיף הרבי: ובפרט בעניין התשובה, אשר על נושא זה יש לו חיבור גדול משלו, והלוואי היו לומדים בו, היו מתווספים כמה וכמה עניינים שלא היה צורך להתווכח אודותם!...

כוונת הרבי שם היא לחיבור התשובה של המאירי - חיבור שנזכר בשיחות הרבי - ראה לדוגמה ליקוטי שיחות, כרך כ, עמ' 14 ועמ' 20. כרך כד עמ' 240, עמ' 241. ועוד.

התעסקות מיוחדת בחינוך - בחנוכה

הצמח-צדק היה עורך התועודות עם בני ביתו

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שהיה נהוג אצל הצמח-צדק (וכן נהגו גם שאר הנשיאים), שבאחד מלילות החנוכה היו עושים "לאַטקעס אָווענט" (= "ערב לביבות"), והצמח-צדק היה עורך התועודות עם בני ביתו. זוהי הוראה לכל אחד - שצריכים להתעסק עם בני הבית לחנכם בו, ובפרט בזמן דחנוכה, שכן נוסף לכך ש"אף הן היו באותו הנס", כפי שמצינו גם בנוגע לפורים, הרי חנוכה הוא מלשון חינוך, "חנוך לנער", כמבואר בכמה מקומות.

ועניין זה צריך להיעשות לא בדרך-אגב, לצאת ידי חובתו בלבד, אלא באופן של התלבשות, ובהקדמת ההכנה הראויה - כמו כל עניין של השפעה הדורש הכנה, ובסבר פנים יפות, שאז יתקבלו הדברים. כמו כן ישנו מנהג ישראל ליתן "מעות חנוכה" שזוהו עניין של השפעה נוספת, דהיינו, שנוסף לכך שבכל השנה נותנים להם צרכיהם במזון ולבוש, בגשמיות וברוחניות, נותנים להם גם "מעות חנוכה".

וכיוון ש"מנהג ישראל תורה היא", נכלל גם מנהג זה בהעניין ד"מה שהוא מצווה לבניו לעשות הוא בעצמו עושה", ולכן, צריך הקב"ה ליתן לכל בני-ישראל - שהם בניו - "מעות חנוכה", דהיינו השפעה נוספת, כמו שנתבאר לעיל בהמאמר בעניין "סוד שורש" ו"סוד תוספות".

לא אכפת לי אם עניין זה נקרא בשם "מעות חנוכה" או בשם אחר, אבל העיקר הוא שתומשך השפעה נוספת, היינו, שלא זו בלבד שיהיה לבני-ישראל כל צרכיהם (לא בצמצום אלא) בהרחבה, אלא עוד זאת, שתומשך להם השפעה בלי גבול: "והירקותי לכם ברכה עד בלי די"!

צריכים רק להבהיר ולהזהיר שריבוי ההשפעה וריבוי התענוג לא תגרום לכך שיהיו מונחים בהגשמיות. על-דרך המסופר בהתועודות די"ט כסלו אורות י"ט כסלו שנת תרמ"ח, שכ"ק אדמו"ר (הרשב"ב) ני"ע התועד היטב ("שטאַרק פאַרבראַכט") במעמד חסידים בעלי צורה בהשכלה ועבודה, שהתענוגו במאוד על העניינים שדיבר כ"ק אדמו"ר ני"ע, וכינתים ניצלו את התענוג על אכילת "גריקענע קאַשע" (דייסת כוסמת)... כנהוג שבסעודת י"ט כסלו היו אוכלים "גריקענע קאַשע" - אלא באופן שיעשו מהגשמיות כלי לאלוקות.

(מהתועודות שבת קודש פרשת מוקץ, שבת חנוכה, מברכים החודש שבת, ה'תש"ה.
'תורת מנחם - התועודות' ה'תש"ח", חלק ראשון (כ"א), עמ' 295-296 - בלתי מוגה)

ספרים ומחבריהם

שלל התייחסויות של הרבי לספרים ולמחבריהם • כתבי המאירי, סי' דור ר' יעקב עמדין, 'יערות דבש', 'שפת אמת' • ספרי הזוהר של הגאון המקובל רבי לוי יצחק נגאלים מרוסיה ומגיעים לידי הרבי • כיצד וידא מר שז"ר שה'כתבים' שהוצעו לו לקנייה הם אמנם כתבי-יד קודשו של הרבי הרשב"ב ני"ע • על בניית 'ספריית לוי יצחק' בקראון-הייטס ועוד • לרגל ה' בטבת, היום שבו "דידן (דהספרים) נצח!"

(נדפס באגרות קודש כרך יח, עמ' רסא ואילך)

"ובתוקפה עומדת אמירתי"

חותנו של הגה"ח רבי שלום ריבקיין (לימים אב"ד סט לואיס) היה הרה"ג ר' דובעריש צוקרמן, מחבר הספר 'בית אהרון' ואב"ד בופולו, שהוציא לאור את הספר, המכיל הערות על הרמב"ם והמאירי. מסתבר שהרבי עודד ודרבן את פרסום הספר, וכך כתב בין השאר לרב ריבקיין בד' בשבט תשל"ה (פרסום ראשון):

...בהמשך להנדבר על [ל]ד[ר]הו[ן]צאה [ל]אור[ח] דהערות לרמב"ם על [ל]פ[ר]י המאירי: כיוון שבכ[מה] מ[קומות] צוין במיוחד יום הולדתו דהרמב"ם (וראה זה פלא שב[ספר] ה[ד]ירו[ת]) [כתוב] שמצא [צריך] [להיות] בס[דר] ה[ד]ירו[ת]) [כתוב] שמצא "בס[פרים] קדומים שגולד בע[רב] [פ[ר]סח] יום שבת שעה ושליש אחר חצות היום" דיוק שלע[ת] ע[תה] לא מצאתי כמוהו היום הולדת וכיו[ן]צא [ב]ז[ה]) כדאי להשתדל שיוכלו רבים ללמוד הנ"ל לעת היא.

ובתוקפה עומדת אמירתי - שבאם צורך בזה יותן גמ"ח מקרן מיוחדת להוצאות דההו[ן]צאה [ל]אור[ח].

ב'האוהל' - קובץ תורני של ישיבת ערלוי בירושלים ת"ו, גיליון כסלו-אדר תש"ך - פורסמו במדור 'שער ההלכה' (עמ' יד-טו) "מכ"ק הרה"ג מו"ה מנחם מענדל שניאורסון שליט"א האדמו"ר מליובאוויטש" הערות על ספרי המאירי, ובהערה נאמר שם:

"לפני אי איזה חודשים זכיתי לקבל פני הגאון הצדיק מזכה הרבים ומרים עולה של תורה ויראה בין המוני אח[ינ]ו [בני] י[י]ש[ר]א[ל] ה[שם] [י]ש[מ]ר[ם] [ו]יצ[ר]ם [ה]אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א, והבאתי לו תשורה כמה מספרי המאירי שזכיתי להוציא לאור. הגאון שליט"א בענוותנותו הרבה, הראה לי חיבה יתירה וכבוד רב בכתבו לי מכתב ארוך בעניינים כלליים הנוגעים להדפסת המאירי וגם שאר ספרי רבותינו הראשונים וצ"ל. בצרוף למכתבו זה כתב לי הגאון הנ"ל שליט"א כמה הערות למאירי על מס[כתות] בבא-בתרא ומס[כת] מקואות, הערות לראש הספר ולסופו כדרכו בקודש.

"וברשותו של הגאון הצדיק האדמו"ר שליט"א הנני מפרסם כאן את הערותיו הקצרות מאוד, ועל הקורא לעיין בספר המאירי ואז יובנו הערות האלו, שהם קילורין לעיניים. "ירושלים עיר] הקודש] ותובכ"א, אלול תשי"ט אברהם סופר".